

Sąsiedzi strzelają
do naszych wilków → 16

Kościół po Benedykcie XVI
patrzy na Południe → 24

Althamer rzeźbi
w plastiku → 52

PRZE KRÓJ

nr 7 (3526), 18 lutego 2013, cena: 3,99 zł (w tym 8% VAT)
www.przekroj.pl

Polak czysty inaczej

Higieniczna rewolucja → 6
Myj się, Polaku → 12

INDEKS
371424

„Przekrój” ukazuje się od 1945 roku

Mniejsze rachunki, większy uśmiech!

NOWE KONTO ODDAJE

-10%

za GAZ, PRĄD, WODĘ i TELEFON!

www.credit-agricole.pl

801 33 11 11

koszt wg stawki operatora

Credit Agricole Bank Polska S.A.

**CRÉDIT
AGRICOLE**

prosto i z sensem

Promocja „Oszczędzam na rachunkach” trwa w terminie 12.01-28.02.2013 r. Warunkiem udziału w promocji jest otwarcie konta w pakiecie Konto PROSTOoszczędzające PLUS lub Konto PROSTOoszczędzające PREMIUM, złożenie wniosku o debetową kartę płatniczą oraz deklaracja stałych wpływów na konto (min. 100 zł miesięcznie). Klient otrzyma premię promocyjną w postaci oprocentowania specjalnego części środków, na rachunku bieżącym konta osobistego wynoszącego 12,35% dziennie (10% netto), przez 5 mies. od momentu przystąpienia do promocji przekazywanych na rachunek po wykonaniu transakcji wskazanych w regulaminie promocji. Maks. łączna kwota odsetek promocyjnych nie może przekroczyć 246,92 zł (200 zł netto). Szczegółowe warunki uczestnictwa oraz zasady promocji znajdują się w regulaminie „Oszczędzam na rachunkach” dostępnym w placówce bankowej i na www.credit-agricole.pl. Materiał ma charakter informacyjny i nie stanowi oferty w rozumieniu art. 66 kc.

[Kup książkę](#)

W tym tygodniu nie piszemy...

...o tym, że wiceszef polskiej policji generał Krzysztof Gajewski, któremu podlega również pion drogowki, zakazał naszym funkcjonariuszom wycieczek do kin na nowy film Wojtka Smarzowskiego. To chyba najlepsza reklama „Drogówki”.

...o tym, że zespół Enej nie zagra dla Polonii amerykańskiej, bo jego członkowie nie otrzymali wiz do USA. Czyżby ktoś w ambasadzie posłuchał piosenek Eneja i uznał, że artyści mogą wyładować na zmywaku?

...o profesorze Głińskim, potencjalnym premierze rządu bez potencji, któremu Benedykt XVI skradł cały show. Internauci proponują: Głiński na „technicznego papieża”. O tym nie śniło się nawet filozofom.

...o wielkim sukcesie polskich piłkarzy, którym żyją nasi kibice. Nie, nikt nie strzelił pamiętnego gola. Lewandowski, Błaszczykowski i Piszczek reklamują za to z wielkim wdziękiem samochód pewnej marki. Szczerze gratulujemy.

...o naszej ulubienicy, Małgorzacie Rozenek a.k.a. Perfekcyjnej Pani Domu. Tabloidy donoszą, że przechodzi ona właśnie przez piekło sławy i dobrobytu. TVN na osłodę uczynił ją jurorką nowego show – „Bitwa o dom”. Już się grzejemy jak odkurzacze.

...o tym, że naukowcy wyłączyli Wielki Zderzac Hadrónów. Przejdzie przegląd techniczny i ma zostać włączony za dwa lata. Zupelnie jak nasz Dreamliner.

ZUZANNA ZIOMECKA

Cywilizacja, jak rozentuzjasmowany małolat, dość często wyjeżdża poza barierki ostrzegawcze i zapuszcza się w chaszcze ekstremizmu. Choć miewa to podłoże ideologiczne, bywa, że pobudki są kulturalne. W kwestii wysokiej kultury osobistej obecnie eksplorujemy chaszcze po obydwu stronach zdrowego rozsądku. Z jednej stoją niedomocy, cuchnący pasażerowie komunikacji miejskiej wietrzący nam przed nosem spocone pachy (str. 12), a z drugiej – przeszkorowani higieniści zasmarowujący skutki działania jednego preparatu kosmetycznego kolejnym. Tymczasem pojawiła się grupa ludzi szukających autorskiej recepty na zachowanie równowagi między tymi skrajnościami (str. 6). Stawiają odpór ogromnemu przemysłowi, który przekonuje, że każdy kawałek ciała o każdej porze dnia potrzebuje innej chemii do szczęścia. Jak reaguje rynek? Wysypem kosmetyków ekologicznych, naturalnie! Kolejnym rozdrożeniem jaźni w tym wydaniu jest spór o wilki (str. 16). Słowacja, Białoruś i Rosja zdecydowały się zezwolić na niemal nieograniczone polowanie na wilki, które zagrażają kurom i bydłu. Tymczasem w wielu krajach Europy, w tym u nas, te same wilki otaczane są ochroną. Pośrodku stoją rządy – czasem zasłuchane w protesty walczących ekologów, a czasem ulegające lobbingsowi myśliwych. Dlatego skrajności są pomocne. Wyznaczają granice tolerancji społeczeństwa. Pod tym kontem Facebook i relacje między fanami a firmami, które swoim „przyjaciołom” coś sprzedają, są interesującym przypadkiem (str. 36). Granice ekstremalnie komercyjnej przyjaźni online dopiero się powoli określają.

MARCIN PROKOP

Papa Benedykt zrobił wszystkim niezłego psiakusa. Wszyscy z jednej strony zastanawiają się, co nim kierowało, a z drugiej – kto i dokąd teraz pokieruje Kościołem. My również przyłączamy się do tych spekulacji, jednocześnie argumentując, dlaczego kolejny über-duszpasterz nie powinien pochodzić z Europy (str. 24). Nie chciałbym jednak, aby sprawy watykańskie całkowicie przyćmiły inne ważne, choć może na pozór nie tak ekscytujące tematy. Na przykład fakt, że ponad połowa Polaków w ubiegłym roku nie przeczytała ani jednej książki. O przyczynach takiego stanu rzeczy oraz pomysłach, jak to zmienić, rozmawiamy z ministrem kultury Bogdanem Zdrojewskim (str. 28). Zastanawiam się tylko, czy nie jest to batalia z góry przegrana. I nie jest to wina urzędników, lecz przedstawiającej się właśnie historycznej wajchy, bezpowrotnie zmieniającej nasze zwyczaje konsumowania danych. Wajchy, która nazywa się Internet. „Skoncentrowany umysł linearny zostaje zastąpiony przez nowy typ, który musi przyjmować oraz oddawać informacje w porcjach krótkich i chaotycznych” – pisze Nicholas Carr w wydanej niedawno w Polsce fascynującej książce „Płytki umysł”. Warto przeczytać, dlaczego nie chcemy czytać.

RACZKOWSKI

AKTUALNOŚCI

- 6 → **TEMAT TYGODNIA** Higieniczna rewolucja Olga Świąćicka
 12 → **OBYCZAJE** Myj się, Polaku Joanna Ćwiek i Kamilla Gębska
 14 → **TELEWIZJA** Powiedz, kim jesteś Anna Gwozdowska
 16 → **FAUNA** Dożnywanie watah Jerzy Ziemacki

GRUBE SPRAWY

- 24 → **KOŚCIÓŁ** Bóg zmienił adres Marek Zając
 28 → **WYWIAD** Czyta, rozmawia, buduje Z ministrem kultury
 Bogdanem Zdrojewskim rozmawia Mike Urbaniak
 32 → **EMIGRANCY** Zapuszczanie korzeni Marianna Saska
 36 → **BIZNES** Klient nasz fan Jerzy Ziemacki
 40 → **ODLOTY** Tam i z powrotem Danuta Walewska

AP

- 44 → **PODRÓŻE** Jak Polacy nakręcili koniec świata Marta Mach
 i Agata Napiórska
 48 → **SPORT** Życie na kreczę Z Jędrzejem Dobrowolskim rozmawia
 Paweł Wilkiewicz

KULTURA

- 52 → **WYSTAWA** Inni z plastiku Stach Szabłowski
 56 → **KINO** Sprawcza moc kina Adriana Prodeus

MARTA FREJ

- 58 → **MUZYKA** Jestem wszystkoikiem Dominika Węćławek
 60 → **SZTUKA** Biuro budowy środowiska
 Wanda Modzelewska
 64 → **MUZYKA** Głusi na trendy Angelika Kucińska
 67 → **FILMY** Lot Dorota Chrobak
 69 → **LITERATURA** Wielki mały realizm Hanna Rydlewska
 71 → **PO-PATRZ** Pismo, którego nie widać Kuba Dąbrowski

ROZMAITOŚCI

- 72 → **PSYCHE** Oszczędzanie jak odchudzanie Ewa Niećkuła
 76 → **PIERWSZA PRACA** Prosięta, węgorze i... polskie morze
 Z Rafałem Bryndałem rozmawiają Bartosiak & Klinka
 78 → **KUCHNIA** Zimowe przetwory Aga Kozak
 80 → **WINA** Przyczajony tygrys, ukryty smok Wojciech Bońkowski

FELIETONY

- 19 → **MARIUSZ ZIOMECKI** Fajny gość Dan
 21 → **MICHAŁ LIPSZYC GOŚCINNIE** Za grosik
 23 → **MACIEJ MUSKAT** Bumerang pochwał dla GMO
 62 → **MACIEJ NOWAK** Fiu-bździau

**PRZE-
KROJ**

ADRES REDAKCJI
 ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa,
 22 463 03 00, www.przekroj.pl,
 e-mail: doredakcji@przekroj.pl

Redaktorzy naczelni:

Zuzanna Ziomecka
 Marcin Prokop

Zastępcy redaktorów naczelnych:

Hanna Rydlewska
 Monika Brzywczy
 (redaktor działu Kultura)

Redaktor działu Grube Sprawy:

Anna Gwozdowska

Redaktor:

Grzegorz Sobaszek

Sekretarz redakcji:

Katarzyna Czarnecka

Współpracownicy:

Wojciech Bońkowski, Max Cegielski,
 Kuba Dąbrowski, Angelika Kucińska,
 Marta Mach, Wojciech Mikoluszek,
 Katarzyna Nowakowska, Agata
 Napiórska, Cezary Polak, Marek
 Raczkowski, Marianna Saska,
 Karolina Sulej, Stach Szabłowski,
 Mike Urbaniak, Jerzy Ziemacki

Projekt graficzny:

Magdalena Piwowar

Pracownia graficzna:

Andrzej Figatowski

Fotodorycja:

foto@przekroj.pl,
 Dorota Majka-Czarnecka

Korekta:

Ling Brett

Strona internetowa:

KRCMedia.pl

Wydawca:

Presspublica sp. z o.o.

ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa

Promocja i marketing:

Cezary Piernikowski – p.o. Dyrektora

Marketingu i Rozwoju, Paulina Berska

(p.berska@rp.pl)

Biuro Reklamy i Ogłoszeń:

Presspublica sp. z o.o.

ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa;

tel. 22 629 86 14; 22 621 48 69;

fax. 22 621 46 58; 22 625 61 57;

reklamainfo@presspublica.pl;

Dyrektor Biura Sprzedaży

Korporacyjnej Witold Trzciński

tel. 22 463 05 53

Dyrektor Działu Agencyjnego

i Magazynów Filip Weichert

tel. 22 463 01 88

PRENUMERATA TYGODNIKA „PRZEKROJ”

Prenumerata redakcyjna:

Cena prenumeraty 2013 r.:

Roczna: 175 zł, kwartalna: 46,80 zł

Zamówienie na prenumeratę należy

składać e-mailem:

prenumerata@przekroj.pl

Dodatkowe informacje

tel. 800 120 195; 22 463 00 87

Prenumerata kolporterska

Oddziały Ruch SA, tel. 801 800 803

lub 22 717 59 59 – telefoniczne Biuro

Obsługi Klienta czynne w godz. 7–18,

www.prenumerata.ruch.com.pl,

urzędy pocztowe

Prenumerata na e-Wydania:

www.przekroj.pl, www.sklep.rp.pl,

www.egazety.pl, www.e-kiosk.pl

Dostęp na stronie www i wersji na iPad

Prenumerata na iPad przez App Store:

tydzień – 0,79 €, miesiąc – 1,59 €,

rok – 19,99 €

Prenumerata na Android

przez Google Play: tydzień – 3,49 zł,

miesiąc – 6,89 zł, rok – 78,99 zł

Dostęp do serwisu oraz e-wydania

przez przekroj.pl: tydzień – 2,89 zł,

miesiąc – 8,89 zł, rok – 89,00 zł

Informacje: serwis@przekroj.pl,

tel. 22 463 00 66

Okladka:

Magdalena Piwowar

(AFP – 3, 123rf – 7)

RACZKOWSKI

Rozlicz PIT z „Rzeczpospolitą”

Skorzystaj z pomocy ekspertów.

Sprawdzony program „**Rozliczenie roczne 2012**” pomoże Ci bezbłędnie wypełnić właściwy PIT oraz rozliczyć ulgi.

Pobierz program
www.rp.pl/pit
infolinia 801 15 15 15

Program ROZLICZENIE ROCZNE 2012 zweryfikowany
przez spółkę doradztwa podatkowego
MDDP Michalik Dłuska Dziedzic i Partnerzy

Partner projektu:

Pobudzamy myślenie
[Kup książkę](#)

OLGA ŚWIECICKA, ILUSTRACJE MARTYNA WÓJCIK

Higieniczna rewolucja

Zamiast mydła – gąbka i ciepła woda, zamiast pralki – wietrzenie, a do włosów tylko ekologiczne preparaty. W Polsce trwa higieniczna rewolucja, która na sztandarach ma znane hasło: „Częste mycie skraca życie”.

Współczesny Amerykanin z klasy średniej przez »dbałość o czystość« rozumie prysznic i używanie dezodorantu każdego dnia bez wyjątku” – pisze Katherine Ashenburg w „Historii brudu”. Kanadyjska dziennikarka, która w swojej książce śledzi podejście do higieny w kolejnych stuleciach, przypomina: „Francuski arystokrata z XVII wieku pojmował ją jako codzienną zmianę płócienną koszuli i mycie dłoni, resztę ciała starannie chroniąc przed kontaktem z mydłem czy wodą. Dla Rzymianina w I wieku n.e. troska o higienę wiązała się z co najmniej dwiema godzinami pluskania się, moczenia i parówek w wodzie o różnej temperaturze, usuwania potu i oliwy metalową skrobaczką oraz namaszczenia się oliwą na koniec. To, czy coś uznajemy za czyste, mniej zależy od naszego wzroku czy powonienia, a daleko bardziej od sposobu myślenia”.

Rzeczywiście, punkt widzenia zależy od punktu siedzenia. Jeszcze sto lat temu nikomu nawet nie śniły się antyperspiranty w kulce, które działają przez trzy doby, odżywki bez spłukiwania i proszki, które zmyją każdą plamę, także w zimnej wodzie. Dziś stosiska z chemią pękają w szwach. Wybór może przyprawić o zawrót głowy. Tym bardziej jeśli wierzymy we wszystkie obietnice producentów. Środki czysto-

ści dziś nie tylko służą do mycia, ale też ułatwiają poznanie płci przeciwnej, pomagają w zrozumieniu własnych emocji i są gwarancją nieziemskich doznań. Tak przynajmniej świat chemii wygląda w reklamie. Producenci prześcigają się w pomysłach, które zwykle mydło czy szampon zamieniają w symbol wyzwolenia seksualnego, luksusu czy przynależności do określonej grupy społecznej. Nie jest dziwne, że w gonitwie szczotki z pastą znalazła się grupa, która głośno powiedziała „dość”. W końcu skoro naszym mamom czy babkom do szczęścia wystarczało szare mydło, to dlaczego nam już nie wystarcza?

Nie w mydle zabawa

Ania kilka lat temu porzuciła kolorowe żele na rzecz nieśmiertelnej kostki mydła. – Uwielbiałam pachnące i pianące się kosmetyki. Do czasu aż zapoznałam się z ich składem. Ilość parabenów i siarczanów, które zawierały płyny, absolutnie mnie przeraziła. Oczywiście po użyciu żelu skóra jest jedwabiście gładka i pachnąca, ale tylko przez chwilę. Po paru godzinach znów jest sucha i nienawilżona – mówi Ania. – Dziś nawet zwykłe mydło stosuję z rozważą. Podstawą mojej kąpieli jest ciepła woda i gąbka. Namydlałam tylko te części ciała, które w moim odczuciu są brudne. Od kiedy porzuciłam pachnące pły-

ny, peelingi i żele, moja skóra czuje się o wiele lepiej – tłumaczy.

Ania w swoich przemyśleniach nie jest osamotniona. Trend na niemycie od kilku lat lansują też położne, które odwołują rodziców od intensywnych kąpieli dzieci. – Kiedyś codzienna godzina kąpiel noworodka to był obowiązkowy rytuał, dziś zdecydowanie odchodzi się od tego pomysłu – mówi Ula Dubel ze Szkoły Rodzenia przy Inflanckiej. – Coraz więcej jest dzieci alergicznych, którym długie moczenie nie służy. Podobnie jest ze środkami chemicznymi. Jeszcze kilkanaście lat temu panował kult kremów i zasypek. Po latach niedoborów matki z rozkoszą zaczęły korzystać z jednorazowych pieluszek, mokrych chusteczek i oliwek, którymi obficie smarowano niemowlę. Teraz przestrzegamy rodziców przed szybkimi rozwiązaniami i namawiamy do powrotu do sprawdzonych metod: tetrowe pieluszki, waciki nasączone wodą i mydło w zupełności wystarczają. Jeśli chcemy stosować specjalne środki, to tylko te, które są przygotowane z myślą o delikatnej skórze niemowlęcia – tłumaczy Dubiel.

Częste mycie skraca życie

„Kocie mycie” to hasło, które często pojawia się w domu Joanny – mamy pięcioletniego Stasia. Chłopiec, tak jak

kotek, myje tylko wybrane części ciała, czyli zęby, uszy i ręce. Reszta jest tylko spłukiwana ciepłą wodą. – Kąpiel nie jest codzienną praktyką, odbywa się raz na dwa tygodnie. Zgodnie z zasadą „częste mycie skraca życie” pozwalam mojemu dziecku na odrobinę brudu i luzu – mówi mama Stasia. – Sama też robię sobie często wolne od mycia. Szczegół-

nie włosów, które po latach traktowania szamponami typu „2 w 1” potrzebują trochę oddechu – tłumaczy.

Taktyka, którą stosuje Joanna, zyskuje na popularności. Wśród kobiet pokutuje opinia, że częste mycie włosów sprawia, że bardziej się one przetłuszczają. Ile jednak w tej obiegowej opinii prawdy? Jak przyznaje Dominika Trocińska,

trycholog, niewiele. – Jeżeli stosujemy specjalistyczne preparaty odpowiednio dobrane do skóry naszej głowy, to częstotliwość mycia nie wpływa na strukturę włosów. Jednak należy pamiętać, żeby przy myciu nie drapać paznokciami skóry głowy, ale myć ją delikatnie opuszkami palców. Niestety, niewiele osób zdaje sobie sprawę z tego, jaki ma typ włosów i jak się z nim obchodzić.

Kosmetyki, które są dostępne w drogeriach, zwykle zawierają agresywne dla skóry głowy związki chemiczne niszczące płaszcz hydrolipidowy. Stosowanie ich może być przyczyną licznych problemów z włosami, a nawet doprowadzić do ich wypadania. Niezależnie więc od tego, jak często myjemy głowę, kiedy używamy złych preparatów, szkodzimy sobie.

– Oczywiście dbanie o włosy jest sprawą umowną i zależy od indywidualnych potrzeb. O ile nasza praca nie wymaga od nas idealnie ułożonej fryzury, a skóra głowy jest zdrowa, spokojnie możemy myć włosy rzadziej. Jeżeli sięgniemy po dobry, ekologiczny szampon, nie powinniśmy odczuć dużej różnicy nawet po kilku dniach – tłumaczy trycholog.

Ekoszał

Odpowiedzią na higieniczną rewolucję są kosmetyki ekologiczne, które z roku na rok stają się coraz bardziej popularne w naszym kraju. Bez mydła żyć jest trudno, ale jeśli już trzeba się myć, to warto sięgnąć po dobry produkt. W Internecie roi się od ekodrogerii. Można przebierać nie tylko w szamponach, mydłach i kremach, ale także w detergentach i – co ciekawe – wielorazowych podpaskach. Wybierając produkty ekologiczne, służymy nie tylko naturze, ale przede wszystkim pomagamy sobie. Naturalne kosmetyki nie niszczą skóry i są dużo bardziej wydajne niż tradycyjne rozwiązania.

Anita od pewnego czasu używa tylko mydła z czarnych oliwek, które w konsystencji przypomina plastelinę. – Po-